

Η ΣΙΔΕΡΗ ΜΑΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ- ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2014 - ΙΛΛΥΡΙΑΣ 6-10, 113 63 ΑΘΗΝΑ - ΤΗΛ.: 210 88.31.766, ΦΥΛΛΟ 74°

Ο ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Εδώ και μήνες, από το 2013, η Πανεπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας (ΠΣΕ) έχει θέσει μπροστά στις Αδελφότητες το ζήτημα της διατήρησης, διάσωσης και διάδοσης του λαϊκού Ηπειρώτικου πολιτισμού, της παράδοσης. Και το έχει θέσει με σοβαρούς όρους προβληματισμού, αναδεικνύοντας πολλά αρνητικά στοιχεία, όπως την πολιτιστική ισοπέδωση, την ομογενοποίηση, την εμπορευματοποίηση, τον χυδαίο εκμοντερνισμό κ.λπ. Αναδεικνύοντας ότι όπου φουστάνελα, δεν είναι και παραδοσιακή φορεσιά, όπου κλαρίνο, δεν είναι και παραδοσιακή μουσική. Ο προβληματισμός αυτός άρχισε να απλώνει, στη Γενική Συνέλευση, στο Γενικό Συμβούλιο, στην ημερίδα στα Τζουμέρκα, στις συναντήσεις των Αδελφοτήτων, στις συνεστιάσεις και τους χορούς των Ηπειρωτικών Συλλόγων, στα ίδια τα πανηγύρια μας το καλοκαίρι. Υποδειγματική αντιμετώπιση (αλλά όχι τέλεια) στην κατεύθυνση της είχαμε την εκδήλωση που διοργάνωσε η ΠΣΕ στο Θέατρο Πέτρας στις 14 Ιουλίου. Εκεί αποδείχτηκε ότι το καλύτερο γλέντι γίνεται με καθαρά παραδοσιακά τραγούδια και χορούς, με σεβασμό στην ιδιαιτερότητα της κάθε περιοχής, στην απόδοση του ήχου και του ρυθμού, στη σύνθεση των μουσικών οργάνων κ.λπ. Με συνετά βήματα προχώρησε στην επόμενη φάση. Στην ημερίδα που έγινε στο Πνευματικό Κέντρο Ηπειρωτών, με θέμα «Τα Ηπειρώτικα Πανηγύρια σήμερα». Κοσμορροή! Πάνω από 200 Ηπειρωτικοί Σύλλογοι! Συζήτηση σοβαρή για τη μια και την άλλη άποψη. Όλα καταγράφηκαν με λεπτομέρεια και αυτό είναι η αρχή. Το ΔΣ της ΠΣΕ, θα τα κωδικοποιήσει, θα τα μελετήσει με σοβαρότητα και θα περάσουμε στο επόμενο στάδιο, στην ημερίδα με θέμα την Ηπειρώτικη παράδοση και τα μέσα Μαζικής ενημέρωσης. Και ο κύκλος προβληματισμού θα προχωρήσει, με θέμα την αντιμετώπιση της παράδοσης από την πολιτεία και έχει μέλλον.

Η Αδελφότητά μας, που αν και μικρή έχει συνεχή συμμετοχή στα δρώμενα της Ηπειρωτικής αποδημίας, δεν μπορούσε να λείπει. Ο Αντιπρόεδρος μας, ο **Γιώργος Τάσος**, σε συνεννόηση με το ΔΣ της αδελφότητας, ανέπτυξε την παρέμβαση που παραθέτουμε παρακάτω. Όποιος από τους χωριανούς, θέλει, ας συμβάλει στον διάλογο, τόσο στο θέμα της ημερίδας που έγινε, όσο και στα επόμενα θέματα. Ας μην ξεχνάμε, ότι για το επόμενο θέμα συζήτησης (για τα Μέσα μαζικής ενημέρωσης), η Αδελφότητά μας έχει λόγο, δεδομένου ότι και το μικρό έντυπο που κρατάμε στο χέρι μας και διαβάζουμε αυτή τη στιγμή, τέτοιο μέσο είναι, τα ημερολόγια εκεί εντάσσονται, η ιστοσελίδα μας επίσης.

Αγαπητοί φίλοι

Εκπροσωπώ την Αδελφότητα Σίδερης και είμαι σήμερα εδώ για να σας περιγράψω συνοπτικά πώς γλεντούσαν οι Σιδερίτες παραδοσιακά το Πάσχα στο χωριό μας.

Η Σίδερη είναι ένα πανέμορφο χωριό της Θεσπρωτίας με βαθιές ρίζες στην παράδοση.

Το πανηγύρι του Πάσχα είναι ένα έθιμο που τις ρίζες του τις βρίσκουμε στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Τότε οι χωριανοί μας γλένταγαν για το πανηγύρι του Πάσχα στην πλατεία του χωριού με τα παραδοσιακά όργανα, χωρίς όμως την παρουσία των γυναικών. Ο φόβος της αρπαγής τους από τους Τούρκους δεν άφηνε τις γυναίκες να εκτίθενται σε δημόσια θέα και μάλιστα στα πανηγύρια. Στο πέρασμα του χρόνου κάποιοι «νεωτεριστές» Σιδερίτες σκέφτηκαν πως δεν είναι σωστό να γλεντάνε μόνο οι άνδρες και όχι και οι γυναίκες. Έτσι είπαν, αφού δεν μπορεί να πάει το βουνό στον Μωάμεθ ας πάει ο Μωάμεθ στο βουνό. Αποφάσισαν λοιπόν αφού οι γυναίκες δεν μπορούσαν να πάνε στο γλέντι στην πλατεία, να μεταφέρουν το γλέντι στα σπίτια. Έτσι οι άνδρες με τα όργανα (βιολιά) πήγαιναν στα σπίτια του χωριού όπου γλεντούσαν και οι γυναίκες.

Το γλέντι του Πάσχα στη Σίδερη στα δικά μας τα χρόνια ξεκίνησε από την εκκλησία του χωριού, τον Αγιάνη. Οι πρώτοι ήχοι του κλαρίνου και του βιολιού (μοιρολόγια) ήταν πάνω από τους τάφους των προγόνων μας. Στο προαύλιο της εκκλησίας άρχισε ο χορός με μπροστάρη τον παπά του χωριού. Το πασχαλιάτικο γλέντι κρατούσε τρία μερόνυχτα. Τα πρωινά τα όργανα με τη συνοδεία των ανδρών (αργότερα συμμετείχαν και οι γυναίκες) πήγαιναν στα σπίτια των χωριανών για το γλέντι.

Το πρωινό της Κυριακής του Πάσχα η επίσκεψη αφορούσε τα σπίτια των εορταζόντων (Αναστάσηδες) όπου υπήρχαν πλουσιοπάροχα κεράσματα με μεζέδες, λουκούμια, ούζο, μπύρες και χορό από τους ανθρώπους του σπιτιού και τους συγγενείς.

Η επίσκεψη στα σπίτια των εορταζόντων διαρκούσε ανάλογα με τη διάθεση, το κέφι και την κατανάλωση

ποτού μέχρι τις απογευματινές ώρες. Το βράδυ το γλέντι συνεχίζονταν στον «Φτελιά» στην πλατεία του χωριού με χορό και τραγούδια αυστηρώς παραδοσιακά μέχρι τις πρωινές ώρες.

Τις επόμενες δύο ημέρες τα πρωινά τα βιολιά με τη συνοδεία των ανδρών, επισκέπτονταν το ένα πρωινό τον πάνω μαχαλά και το άλλο πρωινό τον κάτω μαχαλά. Η επίσκεψη αφορούσε όλα τα σπίτια του χωριού (εκτός αυτών που πενθούσαν) και τα κεράσματα και ο χορός διαρκούσαν αμείωτα μέχρι αργά το απόγευμα.

Τα βράδια το γλέντι συνεχίζονταν στην πλατεία του χωριού, όπου οι χωριανοί αδελφωμένοι γλεντούσαν μέχρι τις πρωινές ώρες, κερνώντας με άφθονα χρήματα τους βιολιτζήδες. Υπογραμμίζω τη λέξη αδελφωμένοι, γιατί, όσο εγώ μπορώ να θυμηθώ, ποτέ δεν υπήρξαν παρατραγούδα και καυγάδες σε αυτό το πραγματικά οικογενειακό γλέντι.

Σήμερα, δυστυχώς, τα πράγματα δεν είναι τόσο ρόδινα. Το γλέντι έχει χάσει την παλιά του αίγλη και η διάρκειά του έχει συρρικνωθεί από τρεις σε μία ημέρα. Η οικονομική κρίση, η εσωτερική μετανάστευση, η γήρανση του εναπομείναντος πληθυσμού του χωριού και η αλλαγή στον τρόπο διασκέδασης των νέων, είναι μερικοί από τους λόγους που φθάσαμε έως εδώ. Είναι πάντως παρήγορο που παρά τις τόσες αντιξοότητες τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες από πολιτιστικούς φορείς, αλλά και από μεμονωμένα πρόσωπα, έτσι ώστε το έθιμο όχι μόνο δεν έχει σβήσει, αλλά συνεχίζεται με ανοδικές τάσεις, κρατώντας πάντα τον σεβασμό στην παράδοση.

Η προσπάθεια αυτή έχει να κάνει πιο πολύ με τη μεγαλύτερη προσέγγιση και συμμετοχή των νέων Σιδεριτών στο Πασχαλιάτικο γλέντι, γιατί αυτοί είναι οι συνεχιστές και το μέλλον του χωριού μας.

Είναι πάντως γεγονός πως έθνος που δεν έχει βαθιά τις ρίζες του στην παράδοση, μοιάζει με δένδρο χωρίς ρίζες που γίνεται έρμαιο του βοριά.

ΓΙΩΡΓΟΣ. ΤΑΣΟΣ

ΦΩΤΟ - ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Μια τελετή Αγιασμού μετά τη Θεία Λειτουργία στην αυλή της Παναγίας στα μέσα της δεκαετίας του '70 με αρκετούς Σιδερίτες, μικρούς και μεγάλους, να την παρακολουθούν.

Στιγμιότυπο από την εκδρομή που πραγματοποίησε ο Πολιτιστικός μας Σύλλογος τον Αύγουστο του 2004 στο Σαρακασιάνικο χωριό στον Γυφτόκαμπο Ζαγορίου. Οι Σιδερίτες εκδρομείς ποζάρουν μπροστά στις Σαρακασιάνικες καλύβες.

ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΗΝ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ EUROBANK
0026-0062-19-0102348262
IBAN-GR7502600620000190102348262

ΜΠΟΛΙΑ ΚΑΙ ΚΟΦΤΟΠΙΤΕΣ

Η ιδέα της προέδρου μας αποδείχτηκε πολύ καλή. Μας κάλεσε στο σπίτι της για να βράσουμε μπόλια και να φτιάξουμε κοφτόπιτες, μαζευτήκαμε λοιπόν λίγες γυναίκες.

Βάλαμε τα μπόλια στη φωτιά (τα είχαμε μουσκέψει από την προηγούμενη), ήπιαμε το καφεδάκι μας φάγαμε τα γλυκά μας.

Τα μπόλια έβραζαν...έβραζαν...έβραζαν και εμείς χορτάσαμε κουβέντα, ανοίξαμε φύλλα στρώσαμε τις πίτες, τις ψήσαμε, τα μπόλια... ακόμη έβραζαν. Κάποια στιγμή στρώσαμε το τραπέζι μισόβρασαν και τα μπόλια και φάγαμε. Οι πίτες πολύ νόστιμες και τα μπόλια επίσης. Τα τελευταία χρόνια τις πίτες στην κοπή της πίτας τις έφτιαχνε μόνη της η πρόεδρος. Τώρα λοιπόν που μάθαμε και εμείς θα φτιάξουμε από μια πίτα η κάθε μια μας. Κάπως έτσι πιστεύω πρέπει να περνάμε τα

έθιμα από γενιά σε γενιά και να αντιστεκόμαστε στην ισοπέδωση και αλλοτρίωση της κουλτούρας μας.

Υποσχεθήκαμε να ξανακάνουμε τέτοιες συναντήσεις με περισσότερες γυναίκες και να γίνει αυτό μια αφορμή να βρισκόμαστε πιο συχνά να κουβεντιάζουμε να βλεπόμαστε να λέμε νέα από το χωριό και να αναβιώνουμε ό,τι μπορούμε και θυμόμαστε.

Η επόμενη συνάντηση θα ανακοινωθεί στην ηλεκτρονική μας εφημερίδα που στήνεται σιγά-σιγά και στο σημείο αυτό θέλω να ευχαριστήσω τον Γιώργο Κολιούση, γιο του Σωτήρη και της Νότης, που έφτιαξε την ιστοσελίδα μας και έτσι μπορούμε να επικοινωνούμε πιο άμεσα.

Παπασταύρου Βασιλική

Σας ενημερώνουμε ότι την εφημερίδα μας μπορείτε πλέον να τη διαβάζετε και σε ηλεκτρονική μορφή στη διεύθυνση: www.siderigr.com. Επίσης έχετε τη δυνατότητα να στέλνετε e-mail στη διεύθυνση info@siderigr.com

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ- ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΩΝ ΜΑΣ

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Στα μέσα του Σεπτεμβρίου τελέσθηκε στην Αθήνα η βάπτιση του γιου του **Σταύρου** και της **Ελένης Κατσαρού** κι εγγονού του Βασίλη και της Γιώτας Σπυροπούλου, στον οποίο ο νουνός του χάρισε το όνομα **Παναγιώτης**. Παναγιώτη λένε τον παππού από την πλευρά του πατέρα, αλλά και Παναγιώτα λένε τη γιαγιά από τη μαμά.

Στους ευτυχείς γονείς, παππούδες και γιαγιάς ευχόμαστε να ζήσει ο νεοφώτιστος!

ΓΑΜΟΙ

-Την όμορφη Σύρο διάλεξαν και τέλεσαν τον γάμο τους στις 6 του Σεπτεμβρίου 2014, η **Κωνσταντίνα (Ντίνα) Αγγελή**, κόρη του Κώστα και της Ουρανίας (Νίνας), το γένος Αηδόνη και Ντίνως Τσέτσου και ο εκλεκτός της καρδιάς της **Γιάννης Κουρής**, Χολαργιώτης την καταγωγή.

- Ο **Νίκος Μιχ. Χατζής**, γιος του αείμνηστου Παπαμιχάλη και της πρεσβυτέρας Ευανθίας, και η **Misel Favors**, Αμερικάνα την καταγωγή, στις 2 του Σεπτεμβρίου 2014 τέλεσαν τον γάμο τους σε προάστιο του Σικάγου της Ινδιάνας των ΗΠΑ, όπου διαμένουν και δραστηριοποιούνται.

- Η **Αναστασία Παπασταύρου**, κόρη του Βασίλη και της Βούλης Παπασταύρου, και ο **Βασίλης Σιώζος** με καταγωγή απ' το Φιλιάτι τέλεσαν στην Αθήνα τον πολιτικό τους γάμο, στο Δημοτικό Κατάστημα του Δήμου Αθηναίων.

«Η ΣΙΔΕΡΗ ΜΑΣ» εύχεται στα νιόπαντρα ζευγάρια ζωή χαρούμενη κι ευτυχισμένη, στους δε ευτυχείς γονείς να τους προκόψουν τα παιδιά!

ΘΑΝΑΤΟΙ

-Τερμάτισε πρόσφατα τον κύκλο της ζωής του ο **Γιάννης Φίλιος** μέσα στο σπίτι του στη «Χαλικαριά» της Σίδερης κάτω από τις φροντίδες της γυναίκας του και των παιδιών του.

Η κηδεία του τελέσθηκε στην εκκλησία του Αϊ-Γιάννη στο «Κουλούρι» της Σίδερης, με την παρουσία όλων των χωριανών και πλήθους κόσμου από την Ηγουμενίτσα, Φιλιάτι και τα γύρω χωριά, όπου εκτιμιόταν ιδιαίτερα.

Τον νεκρό αποχαιρέτησε από μέρους όλων ο Τάκης Στραβέλης, ο Δάσκαλος, ο οποίος βαθιά συγκινημένος του είπε και τα ακόλουθα:

«... Με το τελείωμα του Δημοτικού Σχολείου ρίχθηκες στον αγώνα της ζωής δίπλα στον πατέρα σου ως γεωργός στα κτήματά σας και λίγο αργότερα έγινες τεχνίτης υδραυλικός κοντά στον αλησμόνητο Κόνα μας, για να καλύτερέψεις έτσι το περπάτημά σου στις δυσκολίες της ζωής.

Τύχη αγαθή σ' αντάμωσε και ζευγαρώσατε με μια εξαίρετη και δυναμική κοπέλα, την Αθηνά του Νικόλα Σωτηρίου απ' το Φοινίκι, με την οποία πιασμένοι χέρι-χέρι πορευθήκατε στη ζωή και δημιουργήσατε την οικογένειά σας απ' τα τρία σας βλαστάρια, τα οποία με τη ζωή και τη συμπεριφορά τους τιμούν τόσο την οικογένειά σας όσο κι

ολόκληρο το χωριό μας.

Το αρρενωπό σου παράστημα και η όλη σου σωματική και ψυχική συγκρότηση σ' αξίωσαν στη διάρκεια της στρατεύσεώς σου να υπηρετήσεις ως εύζωνας λοχίας στην ανακτορική φρουρά, πράγμα το οποίο έκανε περήφανη την οικογένειά σου κι όλο το χωριό κι ιδιαίτερα εμάς τους συνομήλικους φίλους σου.

...Το ήπιο του χαρακτήρα σου σε συνδυασμό με μια συμβουλή της γιαγιάς σου, της Γιανναλέξνας "να μην ανακατευτείς στα κοινοτικά ζητήματα", όπως ο ίδιος μου είχες εμπιστευθεί, όταν κάποτε φιλικά σε παρότρυνα να επιδιώξεις τη συμμετοχή σου στο Κοινοτικό Συμβούλιο, σε κράτησαν μακριά από την ενεργό δράση στα κοινά του χωριού μας. Όμως υπήρξες άριστος επαγγελματίας και νοικοκύρης, τίμιος και δίκαιος στις σχέσεις σου με τους γύρω σου, τέλειος σύζυγος και πατέρας και πάνω απ' όλα αληθινός, εργατικός και λάτρης κάθε Σιδερίκου.

Εμείς θα σε θυμόμαστε πάντα σαν τον Γιάννη μας τον αγνό, τον απλό με το αρρενωπό και λεβέντικο παράστημα, που δεν θόλωνε το νερό σε κανένα και καμάρωνε περίσσια κάθε καλό που γινόταν στο χωριό μας.

Ας είναι ανάλαφρο το χώμα που σε λίγο θα σε σκεπάσει κι η μνήμη σου αιώνια».

-Στα Νέα Στύρα της Εύβοιας, όπου περνούσε το τελευταίο και πιο δύσκολο κομμάτι της ζωής του, με τη στοργική φροντίδα της κόρης του Αγγελικής, ο **Σταύρος Τσάτσας**, ένα απ' τ' αγκωνάρια της Σίδερης και της Αδελφότητάς μας στα πρώτα της βήματα, άφησε την τελευταία του πνοή στα 92 του χρόνια.

Ο εκλιπών – αλησμόνητος Σταύρος μας – υπήρξε κατά την πορεία του στη ζωή άξιος και δυνατός κι άφησε το διάβα του άρωμα αθωπιάς, εργατικότητας και λεβεντιάς. Ξεκίνησε ως παιδί απ' εδώ απ' τη «Χαλικαριά» της Σίδερης και συνέχισε ως έφηβος εργαζόμενος στην Αθήνα, για να βρεθεί λίγο αργότερα στα κατοχικά χρόνια με το τουφέκι στην πλάτη στις τάξεις της Εθνικής Αντίστασης, στις τάξεις του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, ν' αγωνίζεται για τη λευτεριά τα πατρίδας, αλλά και για έναν κόσμο καλύτερο και δικαιοτερο

Μετά την απελευθέρωση βρέθηκε και πάλι στην Αθήνα, όπου δημιούργησε την οικογένειά του και ως ταξιτζής πορευτήκε όλη του τη ζωή αγωνιστικά και περήφανα, συμμετέχοντας ενεργά ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Αδελφότητας, χωρίς να παραλείπει να επισκέπτεται συχνά τις Πασχαλιές και τ' Αϊ-Γιαννίου στις 29 Αυγούστου τη Σίδερη, καθώς και την Αγία Μαρίνα Πλωγνίου, το χωριό της γυναίκας του Αθηνάς Τσίκριη.

Ας είναι ανάλαφρο το φιλόξενο χώμα των Στύρων που τον σκέπασε κι η μνήμη του αιώνια. Εμείς που περπατήσαμε μαζί του και ζήσαμε στιγμές και μέρες χαρούμενες, αλλά και δύσκολες, θα τον θυμόμαστε και δεν θα τον ξεχάσουμε ποτέ!

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΠΗΡΑΜΕ

Αυτό το τρίμηνο λάβαμε προσφορές από τους πιο κάτω τους οποίους και ευχαριστούμε:

Νίκος Βαξιοβάνος, **Ευανθία Ράπτη-Βαξιοβάνου**, **Φωτούλα Ράπτη-Βαξιοβάνου**, **Βγένω Μίγκου- Καίσαρη**, **Ελένη Πρίφτη-Τσέτσου**, **Μαρία Πετσίνη-Τσάτσα**, **Παναγιώτης Ντρίκος**. Σύνολο 80 ευρώ.

Η Ευγενία Τάσσου-Αντωνοπούλου καθηγήτρια αγγλικής φιλολογίας κόρη του Θωμά και της Έφης Τάσσου διορίστηκε στο νησί της Άνδρου. Της ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία!

Γιά να ελπίζουμε....

Ο Δήμος Φιλιατών αξιοποιώντας μελέτη που συντάχθηκε με πρωτοβουλία της απερχόμενης δημοτικής αρχής, προωθεί για ένταξη και χρηματοδότηση στο μέτρο 321 του Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2007-2013», το πολυαναμενόμενο έργο «Πλακόστρωση εσωτερικών δρόμων Τ.Κ. Σίδερης» προϋπολογισμού 77.000,00 €. που αφορά την πλακόστρωση του δρόμου μας από Λιοφάτα μέχρι και πλατεία Φτελιά, καθώς και τον δρόμο με τα σκαλοπάτια προς Κόντρα. Ας ελπίσουμε να γίνει τελικά η ένταξη χρηματοδότησης από το σχετικό πρόγραμμα, γιατί δεδομένων των συνθηκών στο Δήμο Φιλιατών, δεν υπάρχει άλλη πιθανότητα να βρεθούν τόσα χρήματα. Τουλάχιστον έχουμε κάτι να περιμένουμε και έχουμε και τη μελέτη του έργου, που ευχόμαστε να μην χρειαστεί να περιμένει άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα.

Αύγουστος με τον Σύλλογο

Σταθερό όπως κάθε χρόνο, προσπαθήσαμε και φέτος να οργανώσουμε τις εκδηλώσεις του Συλλόγου για να ανταμώσουμε και να χαρούμε όλοι μαζί και κυρίως τα παιδιά του χωριού.

Αφού το φυσικό τοπίο του Καλαμά δεν το επιτρέπει πια, το καλοκαιρινό μας πανηγύρι έγινε στις 9 Αυγούστου βράδυ στο Φτελιά. Προσπαθήσαμε να ανταποκριθούμε στις ανάγκες της διοργάνωσης αλλά σαν ερασιτέχνες κι όχι σαν επαγγελματίες. Γι' αυτό είχαμε κάποιες αδυναμίες που θα διορθωθούν. Χαρήκαμε την ορχήστρα του **Γιάννη Καραγιάννη** που μας έφερε στο κέφι και ικανοποιηθήκαμε ιδιαίτερα ως Διοικητικό Συμβούλιο, από το ομαδικό πνεύμα συνεργασίας κυρίως μετά τη διοργάνωση που η κούρασή μας ήταν εμφανής. Όπως εμείς χαιρόμαστε που αναβιώνουμε το πανηγύρι στον Φτελιά, έτσι κάποτε στο μέλλον θα χαιρόνται τα παιδιά μας όταν θα αναβιώσουμε, ελπίζουμε, το πανηγύρι στον Καλαμά.

Το ίδιο καλά περάσαμε και το επόμενο βράδυ στο νυχτερινό μπάνιο με πανσέληνο στο Δρέπανο, που είχε ξεκινήσει την πρώτη φορά με μια μικρή παρέα και κάθε χρόνο μεγαλώνει. Για τα παιδιά κυρίως και για όσους ήρθαν φυσικά, μεταφέραμε στην παραλία, ποτά ψησταριές για τα σουβλάκια και τα λουκάνικα που περίσσεψαν από το πανηγύρι κι όλα τα χρειαζόμενα.

Η επίσκεψη που είχαμε προγραμματίσει για το Μουσείο στην Ηγουμενίτσα στις 13 Αυγούστου το πρωί, φαίνεται ότι βρήκε τους περισσότερους κουρασμένους. Μόνο μια μικρή παρέα που το επισκέφτηκε είχε τη τύχη να θαυμάσει τα εκθέματα.

Στις 18 το βράδυ καταφέραμε να προβάλουμε για πρώτη φορά, στον Φτελιά κινηματογραφική ταινία σαν θερινό σινεμά, που ελπίζουμε να καθιερωθεί και να αρέσει.

Με ιδιωτικά μέσα, παρέες παρέες, πήγαμε μονοήμερη εκδρομή στις πηγές του Αχέροντα στη Γλυκή και χαρήκαμε τις φυσικές ομορφιές του χώρου και κάποιοι τολμηροί έκαναν βόλτες με τα άλογα.

Τελευταία Αυγουστιάτικη εκδήλωση, όπως πάντα, το μαγείρεμα του μοσχारीού του Γιώργου Ντρίκου για τον Αϊ Γιάννη μας, που απολαύσαμε στο χαγιάτι της εκκλησίας.

Παρά το άγχος να γίνουν οι εκδηλώσεις σωστά και να συνδυαστούν με τις προσωπικές μας υποχρεώσεις, παρά την κούραση, επειδή ο επόμενος Αύγουστος είναι μακριά, όλα ξεχνιούνται και μένουν μόνο οι καλές αναμνήσεις.

Γι' αυτό εδώ θάμαστε και του χρόνου, οι εντός και οι εκτός του Συλλόγου για να ανταμώσουμε και να ξεφαντώσουμε ακόμα καλύτερα, ακόμα περισσότεροι.

Ευανθία Βαξιοβάνου

Η ΣΙΔΕΡΗ ΜΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ
ΤΩΝ ΣΙΔΕΡΙΤΩΝ
ΙΛΛΥΡΙΑΣ 6-10, 113 63 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210 88.31.766
info@siderigr.com

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ 6 ΕΥΡΩ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ 50ΜΔ - 30\$

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Το Διοικητικό Συμβούλιο
της Αδελφότητας

ΥΠΕΥΘΥΝΗ
ΑΘΑΝΑΣΙΑ
ΤΣΙΟΥΛΗ-ΚΙΟΥΒΡΕΚΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ
ΤΑΚΗΣ ΣΤΡΑΒΕΛΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ "Πέτρα"
Οικονόμου 32, 106 83 Αθήνα
Τηλ.: 210 82.33.830
ekdoseispetra@hotmail.com

Graph Tech Κωνσταντίνος Κολιούσης

Ανδριτσάινης 17, 11142 Λαμπρινή
Τηλ.: 210-2582619, 6942 268668
Σχεδιασμός - Εκτύπωση Εντύπων
Επεξεργασία video - 3d animation
Σχεδιασμός ιστοσελίδων - φωτογραφία - Δίκτυα
websites: www.graphtech.gr
e-mail: info@graphtech.gr

ΓΕΩΡΓΙΑ ΑΘ. ΜΑΚΡΗ

Χειρουργός
Οδοντίατρος

Χρ. Σμύρνης 117-119
183 45 Μοσχάτο

Τηλ.: 210 4836204
Κιν.: 6945 461476

ΟΠΤΙΚΑ ΦΑΚΟΙ ΕΠΑΦΗΣ ΦΥΣΤΙΚΛΗ

Κατάστημα 1ο
Φανερωμένης 5
Τηλ.: 210 6540255
Κατάστημα 2ο
Μεσογείων 232
4η Στάση Χολαργού
Τηλ.: 210 6515651

ΥΠΕΡΤΑΣΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΟ
ΙΑΤΡΕΙΟ
ΦΩΤΗΣ ΑΘ. ΜΑΚΡΗΣ
ΙΑΤΡΟΣ ΝΕΦΡΟΛΟΓΟΣ
ΔΕΧΕΤΑΙ ΜΕ ΡΑΝΤΕΒΟΥ
ΔΕΥΤ., ΤΡΙΤΗ, ΠΕΜΠΤΗ
ΑΠΟΓ.: 6.30 - 9.00
ΧΡΥΣ. ΣΜΥΡΝΗΣ 117-119
183 45 ΜΟΣΧΑΤΟ
ΤΗΛ.: 210 4821031
ΚΙΝ.: 6946 284878

ΝΙΚΟΣ Λ. ΚΩΤΣΗΣ
ΜΑΡΜΑΡΑ-ΓΡΑΝΙΤΕΣ
ΜΝΗΜΕΙΑ - ΤΖΑΚΙΑ
ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΑ - ΠΕΤΡΕΣ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
2ο χλμ. Ν. Σελεύκεια
Σαγιάδα
Τηλ.: 26650 28724
Κιν.: 6932 928259

ΕΘΝΙΚΗ

Η ΠΡΩΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΤΣΑΤΣΑ
Ασφαλιστικός Πράκτωρ

ΑΕΕΓΑ "Η ΕΘΝΙΚΗ" - ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

ΔΕΡΒΕΝΑΚΙΩΝ 77, ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΤΗΛ.: 210 6019020, ΤΗΛ. FAX: 210 6007649, ΚΙΝ.: 6977 212982

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠ' ΤΑ ΠΑΛΙΑ (Για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νέοι) - ΤΟ ΑΛΩΝΙΣΜΑ ΤΩΝ ΣΙΤΗΡΩΝ

Συνέχεια από το προηγούμενο φύλλο 2ον

... Όταν μετά από λεπτομερή έλεγχο, διατύπωναν οι αλωνιστάδες πως είχε ολοκληρωθεί το τρίψιμο των σταχυών, έλυναν τα άλογα και τ' απομάκρυναν απ' το αλώνι. Στη συνέχεια άρχιζαν με τη σειρά τις επόμενες εργασίες με τις οποίες ξεχώριζαν τα σπυριά από τα άχυρα και τα άγανα.

Για την εργασία αυτή είχαν το τρικάνι, το οποίο ήταν ένα ξύλινο φτυάρι σαν πιρούνη με τρία ή τέσσερα δόντια. Αυτή η εργασία ήταν λεπτή και χρειαζόνταν προσοχή κι επιδεξιότητα να μην ξεφύγει ούτε σπυρί μαζί με τα άχυρα και τα άγανα, τα οποία τα έβγαζαν έξω από το αλώνι.

Μετά άρχιζε το σκούπισμα. Δυο, τρεις ή και περισσότερες γυναίκες με ξύλινες σκούπες, οι οποίες εκείνα τα χρόνια δεν έλειπαν από κανένα σπίτι, άρχιζαν να σκουπίζουν και να μαζεύουν σε σωρό γύρω από τον στρόφιρα, ό,τι είχε απομείνει στο αλώνι.

Ακολούθως οι αλωνιστάδες, μόλις άρχιζε να φυσάει, συνήθως μαϊστρός, άρχιζαν το ανέμισμα με πολύ προσοχή με το τρικάνι και κυρίως με το φτυάρι για να απομακρυνθεί το άγανο και ν' απομείνει το καθαρό σπυρί μόνο. Στη φάση αυτή του ανεμίσματος μαζί με το σπυρί έπεφταν στον σωρό και μικρά κομμάτια από στάχια που είχαν μείνει άτριφτα. Αυτά τα αφαιρούσε απ' το σωρό μια γυναίκα, η οποία στεκόταν όρθια δίπλα στον αλωνιστή, μ' ένα είδος μακριάς σκούπας φτιαγμένης από ειδικά αγκαθωτά φυτά.

Αυτά τα άτριφτα στάχια τα μάζευαν σε σωρό και στο τέλος τα τσιόλαγαν μ' ένα χοντρό ξύλο από αγριελιά και τα έτριβαν όλα. Δεν άφηναν ούτε σπυρί να πάει χαμένο. Ακόμη και τα μυρμήγκια, που πάσχιζαν ολημερίς να πάρουν απ' το αλώνι σπυριά και να τα κουβαλήσουν στη φωλιά τους,

Αρχές δεκαετίας του '70, ο Γιώρ - Μηλιώνης αλωνίζει στο αλώνι του "Τσιαφά" στην Ελαία.

είχαν βρει τρόπο και τα «έδεναν», όπως έλεγαν, ώστε να η μπορούν να κινηθούν. Θυμάμαι μια τέτοια παρέμβαση απ' την παπα-Βασίλενα.

Τον σωρό με το καθαρό σπυρί το ανέμιζαν στη συνέχεια οι γυναίκες, ρίχνοντάς το από ψηλά με την πυκνάδα και τον αργιάρη, ώστε να απομακρυνθούν όλα τα άγανα και καθαρό πλέον το βάζανε στα σακιά και το μοίραζαν οι καλλιερητές με τους ιδιοκτήτες των χωραφιών σε αναλογία μισό-μισό, όταν ήταν μισιακό ή δύο κι ένα, όταν ήταν τριτάρικο.

Η πληρωμή των αλωνιστάδων γινόταν με καρπό σε αναλογία επί τοις % κατά τη συμ-

φωνία που είχαν κάνει κι ήταν συνήθως 10%.

Αξίζει νομίζω ν' αναφέρουμε εδώ τις ποικιλίες του σιταριού, ποτ καλλιεργούνταν στα ορεινά χωράφια του χωριού μας, όπως τη Μάλια, τα Φροτόπια, τα Αμπέλια και τις Μπρίνιες. Μια ποικιλία ήταν το κοκκινόσταρο κι η άλλη το ασπρόσταρο και μαυραγάνικο, όπως χαρακτηριστικά το ονομάτιζαν. Το στάχυ τους ήταν πλατύ και κοντό, ιδίως του μαυραγάνικου, το δε σπυρί τους μεγάλο σαν βελάνι. Στον κάμπο καλλιεργούσαν μια ποικιλία τη «Ζουλίτσα» κι αργότερα την «Κουτρούλα», το στάχυ της οποίας ήταν χωρίς «μουστάκι».

Παράλειψη θα ήταν, εάν, αναφερόμενοι στη διαδικασία του αλωνίσματος, δεν ονοματίσαμε τους Σιδερίτες αλωνιστάδες, επαγγελματίες και ερασιτέχνες, οι οποίοι λειτούργησαν κατά την περίοδο 1910 με 1960 περίπου. Απ' ό,τι έχω ακουστά και έζησα ο ίδιος, αλωνιστάδες σιτηρών στη Σίδηρη αυτή την περίοδο ήταν ο Γιωρ' Τάσος, ο Μήτση Τσούλης, ο Χρήστο Πόγκας, ο Γιωρ' Γκάντες, ο Νίνο Μπαξιαβάνης, ο Τσιάτσης Γιωρ' Σωτήρης, ο Γρηγόρης Τάσος, ο Δημητράκης του Νέτση, ο Ηλίας Στραβέλης, ο Νίκος Βαζοβάνος, ο Θωμάς Βαζοβάνος, ο Γιάννη Γάκης, ο Γάκης Σπυρόπουλος, ο Σωτήρ' Πάντος, ο Λάζος κι ο Στεφανής του Γιάνν' Αλέξη, ο Σταύρος Σπυρόπουλος, ο Παντελή Τσέτσος.

Αυτή ήταν η διαδικασία και επίπονη προσπάθεια του αλωνίσματος, με την οποία παραγόταν τα σιτάρι, κυρίως σιτάρι και κριθάρι, το «γέννημα», όπως το έλεγαν, το οποίο στο μύλο με το άλεσμα γινόταν αλεύρι και στη συνέχεια ψωμί, το «καθάριο», με το οποίο η φτωχολογία τρέφονταν για τρεις - τέσσερις μήνες το χρόνο μόνο, ενώ τους υπόλοιπους οκτώ με εννιά με τη μορφή από το καλαμπόκι, που θεωρούνταν ψωμί δεύτερης κατηγορίας.

Όταν τελείωναν τ' αλωνίσματα και τ' άχυρα, κυρίως από το σιτάρι, βρισκόταν ακόμα γύρω απ' το αλώνι, κάμποι από τη φτωχολογία πήγαιναν και τα ξανάμιζαν - γύριζαν το αλώνι - όπως έλεγαν χαρακτηριστικά αυτή την εργασία, και μάζευαν έτσι όσα σπυριά με τη δύναμη του αέρα είχαν ξεφύγει απ' το αλώνι μαζί με τα άχυρα κι εξοικονομούσαν έτσι κάμποσο σιτάρι για τη διατροφή τους με «καθάριο» ψωμί.

Δύσκολα χρόνια, αλλά όμορφα, ντυμένα μ' ανθρωπιά κι αγνότητα!

ΤΑΚΗΣ ΣΤΡΑΒΕΛΗΣ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

Η θρεπτική διατροφική και βιολογική αξία του ελαιολάδου ια τον ανθρώπινο οργανισμό είναι εξαιρετικά σημαντική και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο συγκαταλέγεται στη λίστα των 10 ωφελιμότερων ειδών διατροφής.

Η ποιότητα του ελαιολάδου είναι ίσως το σημαντικότερο πράγμα που πρέπει να ενδιαφέρει περισσότερο τον καταναλωτή, αλλά και τον παραγωγό.

Η διαμόρφωση της ποιότητας του ελαιολάδου αρχίζει από τον χρόνο που αυτό σχηματίζεται στον ελαϊόκαρπο και επηρεάζεται, θετικά ή αρνητικά, από διάφορους παράγοντες που προκαλούν διάφορες αλλοιώσεις ή μεταβολές στη χημική του σύσταση. Οι παράγοντες αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

Στάδιο 1 – Σχηματισμός ελαιολάδου στον καρπό

Η ποικιλία του ελαϊοκάρπου συνδέεται άμεσα με την ποιότητα του ελαιολάδου. Γενικά είναι αποδεκτό ότι όλες οι ποικιλίες δεν δίνουν την ίδια υψηλή ποιότητα ελαιολάδου. Η ποικιλία Κορωνέικη δίνει ελαιόλαδο με ιδιαίτερα καλά οργανοληπτικά χαρακτηριστικά.

Το κλίμα και ιδιαίτερα το μικροκλίμα της περιοχής που καλλιεργείται η ελιά επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά του ελαιολάδου.

Τα ελαιόλαδα που παράγονται από ελαιόδενδρα που καλλιεργούνται σε ορεινές-ημιορεινές περιοχές έχουν καλύτερα και εντονότερα χαρακτηριστικά σε σχέση με εκείνα των πεδινών περιοχών.

Ακόμη σε περιοχές με έντονη ηλιοφάνεια η παρουσία των αρωματικών συστατικών είναι μεγαλύτερη και η ποιότητα του ελαιολάδου καλύτερη. Σε δροσερά και υγρά κλίματα παράγονται ελαιόλαδα πιο λεπτάρευστα σε σχέση με τα ελαιόλαδα που παράγονται σε θερμά και ξηρά κλίματα που είναι πιο παχύρευστα.

Τα ξηρά και ασβεστολιθικά εδάφη δίνουν ελαιόλαδα πλούσια σε αρωματικά συστατικά σε σχέση με εδάφη αργιλωδή και υγρά. Εδάφη πλούσια σε φώσφορο, κάλιο και βόριο βελτιώνουν αισθητά την ποιότητα του ελαιολάδου.

Στάδιο 2 – Από τον σχηματισμό έως τη συγκομιδή

Κάθε προσβολή του ελαϊοκάρπου από έντομα ή μύκητες προκαλεί έμμεσα ή άμεσα αλλοίωση του παρεχόμενου ελαιολάδου. Τα διάφορα κοκκοειδή αλλά πιο πολύ ο δάκος δημιουργούν ζημιές στον καρπό και αυξάνουν την οξειδωση του ελαιολάδου. Από τις μυκητολογικές προσβολές σημαντική αλλοίωση στην ποιότητα του ελαιολάδου προκαλεί το γλοισπόριο.

Ο χρόνος συγκομιδής του ελαϊοκάρπου πρέπει να γίνεται όταν η μεγαλύτερη ποσότητα του καρπού θα βρίσκεται στο στάδιο της φυσιολογικής ωριμότητας. Το στάδιο αυτό συνήθως συμπίπτει με την αλλαγή του χρώματος του καρπού από πράσινο-κίτρινο σε μαύρο-ιώδες. Στο στάδιο αυτό έχουμε συνήθως το βέλτιστο των ποιοτικών και οργανοληπτικών χαρακτηριστικών.

Πριν από αυτό το στάδιο ο άγουρος ελαϊόκαρπος δίδει ελαιόλαδο (αγουρέλαιο) με έντονο πράσινο χρώμα και έντονα πικρή γεύση με έντονα αρωματικά συστατικά.

Η συγκομιδή του ελαϊοκάρπου γίνεται είτε από το δένδρο με τα χέρια, με ραβδισμό ή με χτένια, είτε απευθείας από το έδαφος είτε με χρήση ελαϊόδιχτων μετά από φυσιολογική πτώση. Στην πρώτη περίπτωση δεν πρέπει να τραυματίζονται οι καρποί γιατί οι μύκητες που αναπτύσσονται εκκρίνουν λιπολυτικά ένζυμα, τα οποία αυξάνουν την οξύτητα του ελαιολάδου.

Στη δεύτερη περίπτωση δεν υπάρχουν τραυματισμοί του καρπού, αλλά εδώ η υποβάθμιση της ποιότητας είναι σημαντική, γιατί ο ελαϊόκαρπος παραμένει αρκετές ημέρες εκτεθειμένος στις ατμοσφαιρικές συνθήκες.

Στάδιο 3 – Κατά τον χρόνο αποθήκευσης και διατήρησης του ελαϊοκάρπου, μέσα μεταφοράς και αποθήκευσης του ελαϊοκάρπου

Ο ελαϊόκαρπος μετά τη συλλογή τοποθετείται σε διάφορα μέσα. Τα μέσα αυτά πρέπει να είναι σακιά από νήμα για να αερίζεται ο καρπός και όχι πλαστικοί σάκοι που υποβοηθούν την ανάπτυξη μυκήτων με αποτέλεσμα την αλλοίωση του ελαιολάδου. Οι καλύτερες συνθήκες μεταφοράς και διατήρησης του καρπού εξασφαλίζονται με τη χρήση πλαστικών τελάρων. Ο ελαϊόκαρπος δεν πρέπει να αποθηκεύεται, αλλά θα πρέπει να μεταφέρεται από το χωράφι στο ελαιουργείο για άμεση ελαϊοποίηση. Η παραμονή του ελαϊοκάρπου σε σωρούς για αρκετές ημέρες αυξάνει τη θερμοκρασία από τη διαπνοή, ευνοείται η ανάπτυξη μυκήτων, με αποτέλεσμα έντονη αύξηση της οξύτητας και δυσάρεστα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά. Έτσι η αποθήκευση του ελαϊοκάρπου οδηγεί σε ένα ελαιόλαδο με μειωμένες αντοχές σε οξειδωτική τάγγιση και χαμηλότερη διατροφική αξία.

Στάδιο 4 – Επεξεργασία του ελαιολάδου στο ελαιουργείο

Κατά την επεξεργασία του ελαιολάδου στο ελαιουργείο είναι δυνατό να αλλοιωθεί η ποιότητα του ελαιολάδου ανάλογα με τον τύπο του ελαιουργείου, με το κατά πόσο σωστά δουλεύει

ο εξοπλισμός του και ανάλογα με τις συνθήκες που τηρούνται κατά τη λειτουργία του.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα του ελαιολάδου είναι: Η σωστή λειτουργία του πλυντηρίου του ελαϊοκάρπου, του συστήματος αποψύλλωσης, καθώς και η άλεση φύλλων μαζί με τον καρπό δίνει στο ελαιόλαδο γεύση ανώμαλα πικρή, στυφή και ξυλώδη. Οι συνθήκες ελαϊοποίησης και συγκεκριμένα ο χρόνος μάλαξης και η θερμοκρασία του νερού παίζουν ρόλο στην ποιότητα του ελαιολάδου. Θερμοκρασίες νερού μεγαλύτερες των 25ο C και ο παρατεταμένος χρόνος μάλαξης μπορεί να αυξάνουν λίγο την ποσότητα του παραγόμενου ελαιολάδου, οδηγούν όμως στην αλλοίωση της ποιότητας και την καταστροφή των αρωματικών συστατικών του ελαιολάδου.

Στάδιο 5 – Αποθήκευση και διατήρηση του ελαιολάδου

Για να διατηρηθεί η ποιότητα του ελαιολάδου ο χώρος αποθήκευσής του πρέπει να έχει θερμοκρασία 10ο -15ο C. Το φως και το οξυγόνο ταγκίζουν το ελαιόλαδο, το οξειδώνουν και το θολώνουν. Τα δοχεία αποθήκευσης δεν θα πρέπει να είναι από χαλκό ή σίδηρο, αλλά από γυαλί, αδρανή υλικά, αδιαφανή και να κλείνουν αεροστεγώς.

Συμπεράσματα

Από την ανάλυση των παραγόντων, εύκολα προκύπτουν και οι ενέργειες που πρέπει να κάνουμε, ώστε να έχουμε κάθε φορά την καλύτερη δυνατή ποιότητα παραγόμενου ελαιολάδου. Πιο συγκεκριμένα θα πρέπει να ακολουθούμε τα ακόλουθα:

- Επιλογή ποικιλιών ελιών με ιδιαίτερα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά.
- Σωστή και έγκαιρη λίπανση, άρδευση και φυτοπροστασία του ελαιώνα.
- Συγκομιδή του ελαϊοκάρπου στο άριστο στάδιο ωριμότητας.
- Σωστός τρόπος συγκομιδής.
- Χρησιμοποίηση κατάλληλων μέσων για τη μεταφορά του ελαϊοκάρπου.
- Επεξεργασία του ελαϊοκάρπου το συντομότερο δυνατό.
- Παραμονή του ελαϊοκάρπου, όταν δεν γίνεται η επεξεργασία άμεσα, σε χώρους δροσερούς με καλό αερισμό.
- Επιλογή ελαιουργείου, το οποίο να πληρεί τις καλύτερες προδιαγραφές κατασκευής και λειτουργίας.
- Αποθήκευση του ελαιολάδου σε χώρους με χαμηλή θερμοκρασία, μακριά από το φως και σε δοχεία ανοξειδωτά, σκουρόχρωμα και αδιαφανή.

Γιώργος Τάσος

(Εβδομη συνέχεια. Συνέχεια του κεφαλαίου II. Η εγκατάσταση του χωριού Συνέχεια του μέρους 3. Νέοι αγώνες)

Ολίγα τινά για τον Χασάν Πιλιάφην

Αυτός, επί τρία έτη είχε γίνει η γάγγραινα του χωριού μας. Ο Χασάν Πιλιάφης γεννήθηκε εις το Καλυβάκι, συνομηλικός μου, υιός του Μπράημ Πιλιάφη. Παιδιόθεν ήρχετο και εφοιτούσε εις το σχολείο μας με άλλα 7-8 παιδιά από το Καλυβάκι. Ο πατέρας του, πλουσιότατος αγάς, κατείχε περί τα 150 στρέμματα καλλιεργούμενων χωραφιών, περί τα 200 ελαιόδενδρα, ελαιοτριβείον και λειβάδι εις Μπότσικα και εις Μιχάλιαρη. Είχε την θέλησιν ο πατέρας του, να τον μάθει γράμματα και να τον στείλει σε ανώτερα Σχολεία στα Γιάννενα, σε Τουρκική Σχολή και ακόμη ψηλότερα. Πράγματι ο Χασάν ήτο πολύ επιμελής στα γράμματα, είχε επίδοση στα Ελληνικά άριστη, προφορικά και γραπτά! Πολλές φορές ερχόταν στη Σίδηρη ο πατέρας του με διάφορα δώρα, χαλβά (σαπούν χαλβά), αχλάδια, καρύδια και διάφορα άλλα για τον δάσκαλο, τον Τσακογιάννη είχαμε τότε από το Γηρομέρι, καθώς και σ' εμάς τα μεγάλα παιδιά που βοηθούσαμε τον Χασάν στην ανάγνωση και γράψιμο. Και είχε ο Μπράημης μανία να ακούει το πολυχρόνιον του Σουλτάνου Χαμήτ¹ που εψάλλαμε εις το τέλος της απόλυσης² και είχε ως εξής: «Πολυχρόνιον ποιησαι Κύριος ο Θεός τον Μεγαλειότατον και Κραταιότατον Σουλτάν Αβδούλ Χαμήτ Χαν Εφέντη μας, Κύριε φύλαττε αυτόν εις πολλά έτη». Και ενθουσιασμένος στο τέλος έλεγε στο δάσκαλο, «ας σχολοούν δάσκαλε»³.

Αφού ο Χασάν ακολούθησε επί τρία πλήρη σχολικά χρόνια στο σχολείο μας και συνήθισε να διαβάζει και να γράφει πολύ καλά, μάλιστα ο Τσακογιάννης μας είχε μάθει να γράφωμε και σε Λατινικό αλφάβητο, μετά το σχολείο μπλέχτηκε σε όχι καλές παρτές, άρπαζε ντουφέκι και μας επισκέπτετο στο χωριό, όχι όπως ήταν ο μαθητής Χασάνης, ο οποίος ήτο υπόδειγμα μαθητού και νέου. Βέβαια μεγάλωσε, έφηβος πλέον κατά τα έτη 1908-1909 και έχοντας πατέρα και άλλους, έκανε απειλές και πιέσεις. Και ζητούσαν χρήματα από Παπασταύρο, Βαγγέλη Λάγκαρη και άλλους και τελικά πίεζε να μαζέψει υπογραφές από τους χωργιανούς για να επικαθίσει βιαίως ως μπεκτοής⁴ στο χωριό μας. Μια ημέρα, συνοδευόμενος από έναν Μπίντο Μπινόζη από Βρατίλα⁵, έφθασε στη Μουχαμέτλια⁶ και είχε μαζί του το συμφωνητικό με λίγες υπογραφές Σιδηριτών και ζήτησε από τον πατέρα μου που δούλευε εκεί, να βάλει κι αυτός την υπογραφή του. Ο πατέρας έφερε αντιρρήσεις και του έλεγε ότι γι' αυτόν που είναι ένας αξιόλογος αγάς ήταν υποτιμητικό να γίνει μπεκτοής κ.λπ. Αγριεμένος ο Χασάν του λέει:

«Άκουσε Κωσταντή, εγώ ήρθα εδώ ή να υπογράψεις ή μαζί με τον Μπίντο σε ρίχνωμε στο ποτάμι και άντε κατόπι να σε γυρεύουν οι δικοί σου.» Και αφού έγενεψε στον Μπίντο τον άρπαξαν χέρια και πόδια και χτυπώντας τον με πλατανόξυλα, αποπειράθηκαν να τον πάνε στον Καλαμά, δίπλα εκεί. Έτσι πήραν την υπογραφή του.

Κατά το 1910, ο Νικόλας Αργύρης είχε πουλήσει κάποιο χωράφι στη Μάλια στον Αντώνη Στραβέλη, το έμαθε ο Χασάνης ότι ο Νικόλας είχε πάρει κάπου 10 ναπολεόνια χρυσά και του ζήτησε να του δώσει τα 5, δήθεν δανεικά. Ο Νικόλας δεν του έδωσε, αρνήθηκε έντονα και διέδωσε ότι ο Χασάνης τον κάνει εκβιασμό. Το έμαθε αυτό ο Χασάνης και το έφερε βαρέως ως προσβολήν και επεζητούσε εκδίκηση κατά του Νικόλα. Κατά μήνα Νοέμβριον του αυτού έτους (1910), έρχεται οπλισμένος ο Χασάνης στην πόρτα του Νικόλα και άρχισε να πυροβολεί προς την κρεβάτα⁷ του Νικόλα με το πιστόλι «Καραντάγ». Ακούσαμε με τη μάνα μου τους πυροβολισμούς και τις βρισίες του Χασάνη και από μέσα τον Νικόλα αλλά και της Κωσταντής, «φεύγα σε σκοκίλι από την πόρτα μας, θα σου ανοίξωμε το κεφάλι» και έβαζε καταπάταστα κι ο Νικόλας από μέσα με ένα τουφέκι «Σισανές»⁸ και όπως κατάλαβε η μάνα μου, έριχνε και η Κωσταντή με ένα πιστόλι. Η μάνα μου πήρε απόφαση και ζύγωσε το Χασάνη, «Να σου πάρω το κακό, φεύγα», βγήκα κι εγώ, τον καλμάραμε και έκανε να φύγει. Αλλά ακούγοντας τις βρισίες του Νικόλα και της γυναίκας του, πάει πίσω από το εικόνημα του Αϊθανασίου και άρχισε πάλι να πυροβολεί προς τα παράθυρα του σπιτιού του Νικόλα με το «Γκρα»⁹ του, σωστή μάχη, γκρας απ' εδώ, Σισανές και πιστόλι απ' εκεί ο Νικόλας και η Κωσταντή. Κατέβηκαν στη γειτονιά μας αρκετοί γέροντες να κατευάσουν τον Χασάνη και τον έμπασαν στο σπίτι μας και με πολλά κοπλιμέντα τον κάλμαρα, ενώ την ίδια στιγμή μπήκαν μερικοί και στο Νικόλα, που τον ησύχασαν κι αυτόν. Ο Νικόλας έφυγε ύστερα από ολίγες ημέρες για την Κων/πολη.

Ιστορία του χωριού Σίδηρης – Αναμνήσεις

Την ίδια εποχή, ήταν ένας Καλυβακιώτης από τη γειτονιά «Βαλανιδιά», λεγόμενος Χαϊρεντίν Σούλιος, ο οποίος ήταν λιποτάκτης από τον Τούρκικο στρατό και είχε εξελιχθεί σε ζωοκλέφτη στην περιοχή. Ο Χασάνης είχε προηγούμενο με αυτόν και ήθελε να τον ξεκάνει. Ένα βράδυ, κατά Σεπτέμβριον 1910, κάποιοι βαλτοί από το Χασάνη, μέθυσαν αυτόν τον Χαϊρεντίν εδώ στο χωριό και νύχτα τον κατεβάζουν στο δρόμο για τις Μπρινιές. Μόλις έφθασαν στη μπρίνια του Νικόλα παπά και κάτω από μια ελιά δική μας και άλλη του Παπασταύρου, τον σκότωσαν. Την άλλη ημέρα το πρωί πήγε ο μακαρίτης ο Δημήτρης Νέσης, γυρεύοντας το άλογό του, είδε από απόστασιν ξαπλωμένον άνθρωπο, αλλά δεν κατάλαβε ότι ήταν σκοτωμένος, νόμισε ότι κοιμάτο. Μετά από μια ώρα πέρασε εκεί ο Μιλτιάδης Τσούλης, που πήγαινε στον Καλαμά για να τοποθετήσει κοφίνα για ψάρεμα. Είδε κι αυτός, αλλά κατάλαβε ότι ήταν σκοτωμένος. Τρομαγμένος γύρισε πίσω και πήγε αμέσως στον Κώστα Κολεμάνο, ο οποίος ήταν Μουχτάρης¹⁰ του χωριού και του είπε ότι βρήκε άνθρωπο σκοτωμένο. Τρέχει τότε ο Μουχτάρης και ο Σπύρος Παπάς που ήταν Αζάς¹¹ για να αναγνωρίσουν ποιος είναι και να ειδοποιήσουν την Αστυνομία στο Φιλιάτι. Το απόγευμα της ίδιας ημέρας πήγαν οι δυο τους στο Φιλιάτι. Εγώ αυτή την ημέρα έσπερνα στις Αρμούσες βρώμη στο χωράφι του Οσμάν Ντερβίση. Γνώρισα από την κουβέντα που άκουσα, ότι ήταν ο Κολιομάνος με το Σπύρο Παπά. Φωνάζω του πατέρα μου που ήταν πιο πέρα, πού πηγαίνουν αυτοί τούτην την ώρα. «Κάνε τη δουλειά σου εσύ» μου είπε, «δρόμος είναι, περνάνε για δουλειές τους», δεν με άφησε να ρωτήσω και έκανε άσχημα, διότι δεν θα πάθαινα τον φόβο και τον ψυχικό κλονισμό τον οποίο έπαθα αργότερα. Σε καμιά ώρα αργότερα, έφυγε ο πατέρας για το χωριό, εγώ παρέμεινα πίσω, να ξεκουραστώ τα βόδια, να τα ποτίσω και μετά να φύγω, όπως κάναμε τακτικά. Μόλις έφθασα στο σπίτι του Σελήμ Ντερβίση, του οποίου είναι απέναντι από το σπίτι του Αναστάση Φίλιου, με φωνάζει η γυναίκα του Σελήμ από το παράθυρο και μου λέει αποτόμως: «Πώς μο Σωτήρη το κάναταν αυτό, εσύ κι ο πατέρας σου, που μάθатаν και είδαταν σκοτωμένο τον Χαϊρεντίν στο αλώνι σας και δεν δώσαταν χαμπέρι στον εξάδελφό του τον Οσμάν Αρίφη; Μεγάλο κακό, διαδόθηκε σε όλο το Καλυβάκι ότι σκοτώθηκε στο Αλώνι του Κούκουρη»... Εγώ τάχασα, εκείνη την ώραν δεν ήξερα τι να της απαντήσω. «Όχι μο κυρά, της λέγω, εμείς δεν έχομε αλώνι, λέμε ένα μέρος αλώνι, όχι όμως κοντά στο σπίτι, είναι μια ώρα μακριά». Και όπως γύρισα το βλέμμα μου προς το Μελίσι, βλέπω περί του 50 αγάδες τον φέρνανε προς τα κάτω. Τώρα τι να κάνω; Είχα και τα βόδια. Θα τραβήξω είπα το δρόμο μου και ό,τι είπε ο Θεός. Αφού έφθασα στην τελευταία ελιά του Μεχμέτ Χασάνη, τους αντίκρισα, αλλά κανένας δεν μου μίλησε. Εγώ, από την ώρα που μου μίλησε η γυναίκα του Σελήμ, έως την ώρα που συναντήθηκα με αυτούς, δεν είχα αίμα απάνω μου. Κάποιος από αυτούς είχε μείνει παραπίσω, ήταν ο Σελήμ Ντερβίσης και είπα με το νου μου, τώρα θα μάθω τι μας σκάρωσαν, είχα αποκρυσταλλώσει γνώμη ότι αυτοί που τον σκότωσαν, τον έριξαν κάτω στον κήπο του σπιτιού μας, ο οποίος έχει μεγάλη έκταση.

Αυτά συλλογίζομεν έντρομος, όταν πλησίασε ο Σελήμης με χέρια γιομάτα αίματα, όπως είχε λάβει μέρος για να τοποθετήσουν το θύμα στο ξυλοκρέβατο.

«Αζάμ Χαϊρ Ολοσούν Σωτήρη»¹²

«Πολλά χρόνια της αφεντιάς σου Σελήμ Αγά».

«Τε έχεις γίνει μο Σωτήρη; Σκιάχτηκες ασφαλώς», μου είπε. Αφού του διηγήθηκα την κουβέντα με τη γυναίκα του και για αλώνι μας δήθεν,

«Δίκηο έχεις. Τώρα παιδί μου, μου λέγει, θα χαλάσωμε τη φιλία και θα γίνομε σαν την Κώτσικα με την Πλεσίβισα».¹³

«Όχι Σελήμ Αγά, του απαντώ, δεν μπορεί να είναι από Σίδηρη σκοτωμένος ο Χαϊρεντίνης. Άσε αυτή την κουβέντα, μοναχά να μαζευούμε κάμποσοι από τη Σίδηρη και από το Καλυβάκι να βρούμε μανασίππ¹⁴, να μη γίνουμ μεγάλα κακά». Αυτός θυμωμένα απαντάει:

«Είναι από τη Σίδηρη σκοτωμένος, βαλαί μπιλαί, Σωτήρη». Τι να του απαντήσω;

«Α, Σελήμ! Ο Θεός είναι μεγάλος και θα βρεθεί όποιος ήταν και θα πάθει αυτός και όχι όλο το χωριό». Με την κουβέντα που κάναμε, φάνηκε ότι καλμάρησε ολίγον, μου είπε και σε ποιο μέρος βρήκαν το θύμα, αποχαιρετιστήκαμε ομαλά. Έφθασα στο σπίτι όπου η ανησυχία τους είχε φθάσει σε απελπισία για τη ζωή μου. Την άλλη ημέρα έφθασε στο χωριό η Τούρκικη δικαστική Αρχή με γιατρό το Νικολάκη, πενθερό του Δονάτου Σπανόπουλου, και ήθελαν να ξεθάψουν τον νεκρό για να προβούν σε νεκροψία. Πήραν καταθέσεις των δικών του και αρκετών άλλων. Μετά μία ή δύο ημέρες ήλθε στο χωριό ένας Αντεισαγγελεύς Τουρκοκρητικός, γνώστης άριστα της Ελληνικής γλώσσας, να ενεργήσει ανακρίσεις για τον φόνον, αλλά και για τον Χασάν Πιλιάφη, για τον οποίον υπήρχαν πολλές υπόνοιες, διότι, όπως ελέγετο, ο Χασάνης καιροφυλακτούσε για να τον ξεκάνει, το είχε διαλαλήσει μάλιστα εις πολλούς στο χωριό και σε ορισμένους Καλυβακιώτες. Μετά την πτώση της απολυταρχίας της Τουρκίας με το κίνημα των Νεοτούρκων, ανεψύη η Αλβανική προπαγάνδα, εις την οποίαν έλαβε μέρος ως θερμός οπαδός και κήρυκας υπέρ μιας ανεξάρτητης Αλβανίας και ο Χασάν Πιλιάφης, ο οποίος υποστήριξε και την Λατινική γραφήν και όχι την Αραβική των Τούρκων. Φανταστήτε, ότι αυτός ο τρισκατάρατος άνθρωπος είχε σπυροφυγήσει ένα ποίημα που το έγραφε με λατινικούς χαρακτήρες στα Αλβανικά σε ένα βιβλιαράκι, όπου το είχε γραμμένο και ελληνικά και μου το είχε δείξει το 1904.

«Τα γραφτά είν' Αλβανικά, δεν είναι Αραβικά, αυτοί που λένε για το Κοράνι, ας ρωτήσουν τον Χασάνη», κάπως έτσι το έγραφε. Ο Χασάνης έφερε γύρω στο χωριό μας από το 1909 έως το 1911, θα χρειάζονταν πολλές σελίδες για να ιστορήσουμε τις ανομίες του. Αλλά κατά το 1912 τον εξέκαναν από τη Σίδηρη τα παιδιά του Μάλκο Μέρου, ο Κούπτες και οι άλλοι και ανέλαβαν αυτοί το μπεκκαήλικι του χωριού, μέχρι την πτώση των Ιωαννίνων στις 23 Φεβρουαρίου 1913. Ο δε Χασάνης έφυγε στην Αλβανία, πήρε μαζί του και έναν εξωμότη από το Μαλούνι, ο οποίος από Γεώργιος Καμένος, μετονομάστηκε εις Σκενδέρην.

1. Αμπντούλ Χαμίτ Β' ή Αβδούλ Χαμίτ Β' (τούρκικα:II Abdülhamid). Ήταν ο 35ος Σουλτάνος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και έφερε επίσης τον τίτλο του Χαλίφη. Στο θρόνο από 1876-1909.
2. Απόλυση = Εδώ με την έννοια του τέλους της σχολικής μέρας «Απόλυκε το σχολείο». Στην Τουρκοκρατία, στο τέλος της σχολικής μέρας τα παιδιά πριν φύγουν, έψαλαν το πολυχρόνιον του Σουλτάνου.
3. aşk olsun (τούρκ) Ευχή: καλότυχος.
4. Μπεκτοής και Μπεξής = Ο φύλακας, φρουρός, κυρίως αγροφύλακας. (Ετ. Τουρκ. bekçi). Γεωργίου Αν. Κολιούση: Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς).
5. Βρατίλα= Ο σημερινός οικισμός Δίλοφο, πέρα από την Κορύπιανη.
6. Περιοχή στον Μακρύκαμπο, στην αριστερή όχθη του Καλαμά, όπου οι Κουκουραίοι είχαν κτήματα
7. Κρεβάτα = -η- Σκεπαστή βεράντα, σε ανώγειο χώρο του σπιτιού. (αρχ. κράβατος). Γεωργίου Αν. Κολιούση: Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς))
8. Σισανές = (τουρκ şişane) εμπροσθογεμές ραβδωτό οθωμανικό τουφέκι με εξαγωγή κάννη.
9. Γκρας = Τυφέκιο Γκρα (γαλλικά Gras), μακρύκαννο τυφέκιο πεζικού.
10. Μουχτάρης = -ο- Ο πάρεδρος του χωριού, επί Τουρκοκρατίας (Ετ. Τουρκ. muhtar). Γεωργίου Αν. Κολιούση: Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς))
11. Αζάς = -ο- 1. Μέλος ενός συμβουλίου, συλλόγου ή δικαστηρίου στην Τουρκική Αυτοκρατορία. 2. Τίτλος δημογερόντων κατά την Τουρκοκρατία. (Ετ. τουρκ. aza). Γεωργίου Αν. Κολιούση: Απάνθισμα Θεσπρωτικού Γλωσσικού Ιδιώματος (Ντοπιολαλιάς)
12. Να μην σε πάρει το βράδυ Σωτήρη.
13. Είχε προηγηθεί ανοιχτός πόλεμος μεταξύ τους, με θύματα και από τις δυο πλευρές. (Πλεσίβισα= το χωριό Πλαίσιο).
14. μανασίππ= συμβιβασμός.

...Συνεχίζεται

Ο Ιστορών και ο Γράφων Σωτήριος Κων. Κολιούσης

Φορολογικό χαράτσι χωρίς ειδικές προβλέψεις

• Δύσκολα ξεκίνησε ο Σεπτέμβρης για όλους τους Έλληνες πολίτες, που καλούνται να πληρώσουν τους φόρους τους προς το κράτος. Στο μέτωπο του ΕΝΦΙΑ, έχουμε εξελίξεις στα Γιάννενα, καθώς κατατέθηκε ενδικοφανής προσφυγή ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών της Γενικής Γραμματείας Εσόδων του υπουργείου Οικονομικών. Την προσφυγή κατέθεσε ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Μετοχών Εξαγοράς Κτημάτων Δολιανών (ΑΣΜΕΚ). Ο αγροτικός συνεταιρισμός που στην ουσία είναι ίδρυμα, κλήθηκε να καταβάλλει το ποσό των 47.768 ευρώ. Όπως αναφέρεται στην ενδικοφανή προσφυγή, ο ΑΣΜΕΚ είναι από τους λίγους ιδιότυπους συνεταιρισμούς στην

Ελλάδα, αν και εγγεγραμμένος αναγκαστικά στο μητρώο συνεταιρισμών της ΠΑΣΕΓΕΣ. Ο συνεταιρισμός αυτός ιδρύθηκε το 1920, κατόπιν εξαγοράς κτημάτων της κοινότητας Δολιανών πριν την απελευθέρωση του 1913 με συνεισφορά όλων των κατοίκων του χωριού. Τα έσοδα του συνεταιρισμού δεν διατίθενται ως κέρδη αλλά πηγαίνουν σε κοινωνικούς σκοπούς και έργα στην τοπική κοινότητα των Δολιανών. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν καταρχήν ότι το υψηλό ποσό του ΕΝΦΙΑ που επιβάλλεται, καθιστά προβληματική τη λειτουργία του συνεταιρισμού. Επίσης, κάνουν λόγο για παραβίαση της αρχής απαγόρευσης διπλής φορολόγησης. Κι αυτό επειδή ο συγκεκριμένος φόρος κα-

ταλογίστηκε μία φορά επί της φορολογητέας αξίας του κάθε ακινήτου και μία φορά επί της συνολικής αξίας τους «παρά το γεγονός ότι ακίνητη περιουσία αξίας μέχρι 300.000 ευρώ δεν υπόκειται σε συμπληρωματικό επιβλήθηκε στον συνεταιρισμό, ανέρχεται σε 34.700 ευρώ. Στην προσφυγή, τίθεται μεταξύ άλλων και το θέμα της ακυρότητας της πράξης προσδιορισμού του ΕΝΦΙΑ, λόγω μη αναπροσαρμογής των αντικειμενικών αξιών. Σε πανελλαδικό επίπεδο, είναι αρκετοί φορείς και πολίτες που έχουν επιλέξει τον δρόμο της ενδικοφανούς προσφυγής, αν και παρατράγοδα υπήρξαν με αποτέλεσμα να παρέμβει ο Δικηγορικός Σύλλογος

Αθηνών. Όπως αναφέρεται σε πρόσφατη ανακοίνωσή του, εφοριακοί απέτρεπαν πολίτες από την κατάθεση προσφυγών κατά των εκκαθαριστικών ΕΝΦΙΑ. Μετά την καταγγελία του Δικηγορικού Συλλόγου, η Γενική Γραμματεία Εσόδων απηύθυνε αυστηρή προειδοποίηση προς τις εφορίες της χώρας να παραλάβουν τις ενδικοφανείς προσφυγές. Μήπως έχει έρθει η ώρα να ακολουθήσουν παρόμοιο δρόμο και οι Αδελφοί που έχουν ακίνητη περιουσία, σε συνεργασία με τις Ομοσπονδίες και την Πανεπιστημιακή Συνομοσπονδία και άλλα κοινωνικά ιδρύματα;

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΕΛΟΝΑΚΗΣ
ΤΑ ΝΕ Α ΤΟΥ ΚΕΡΑΣΟΒΟΥ